

Ach, válko, cos to udělala?

Napsal uživatel Tomáš Pohl
Sobota, 30 Červen 2012 10:37

(reportáž z koncertu Milana Dvořáka a Věry Slunéčkové) V srpnu 2006 byla otevřena kavárna Caféidoskop v Praze. Jedním z prvních pořadů, které jsem tam v uvedeném roce viděl, bylo pásmo

Milana Dvořáka a Věry

Slunéčkové

Vyhnanec z Arbatu

, v němž zněly písně, verše i próza

Bulata Okudžavy

. Loňského roku při procházce Českomoravskou vysočinou mi Milan Dvořák řekl, že Okudžava by si zasloužil ještě jeden pořad a to nejen proto, že Vysockému a Galičovi byly věnovány pořady dva. Výsledkem společné dramaturgie Milana Dvořáka a Věry Slunéčkové je vždy spojení vybrané prózy, motivující výbě

r písní a veršů. Tentokrát byla vybraným tématem válka, v Sovětském svazu Stalinem nazvaná Velká vlastenecká. Tato válka byla po roce 1945 sovětským režimem líčena pateticky neobjektivně a její pravá tvář, kterou prožívaly milióny obyvatel Sovětského svazu, byla zkreslena. Teprve po roce 1956, kdy Chruščov nazval posvátného Stalina zločincem, se měnil i obraz války v uměleckých dílech, zejména v literatuře a ve filmu. Z filmů lze jmenovat například Bondarčukův **Osud člověka**, natočený na motivy povídky Michajla Šolochova nebo film Jeřábi táhnou s vynikajícími herci Taťánou Samojlovovou a Alexejem Batalovem. Bulat Šalvovič Okudžava se narodil 9. května 1924, a když válka vypukla, vstoupil jako spousta mladých chlapců a dívek dobrovolně do armády. V té době již nějakou dobu neviděl své rodiče, kteří se oba stali oběťmi Stalinova teroru. V roce 1961 napsal Okudžava krátkou prózu

Ahoj študente

, kterou v roce 1964 přeložila vynikající rusistka Anna Nováková. V polovině šedesátých let minulého století se jí podařilo přivést Okudžavu poprvé do Prahy. Uvedená próza se stala spojovacím textem mezi písněmi a básněmi v pořadu, který byl nazván

Papírový voják

podle úvodní písně, která zazněla večer 21. června 2012. Povídka Ahoj študente je výpovědí osmnáctiletého chlapce sloužícího u minometů. Někde daleko zůstala studia, dívka Žeňa, rodiče. Hodnotami jsou spánek, kamarádi či obyčejná hliníková lžice. Všem se líbí krásná spojačka Nina a voják se stydí za to, že je malý, hubený a místo bot nosí ovinovačky. Uvedený příběh má do jisté míry i svou filmovou podobu. V roce 1967 natočil režisér Vladimír Motyl film s názvem „

Žeňa, Ženěčka a „Kaťuša

“ s vynikajícím Olegem Dalem v hlavní roli. Tento film čekal na svou premiéru řadu let, protože

Ach, válko, cos to udělala?

Napsal uživatel Tomáš Pohl
Sobota, 30 Červen 2012 10:37

brežněvovský režim nepatetický a pravdivý obraz války nepotřeboval. V případě válečné prózy Bulata Okudžavy se nabízí pro srovnání jiná próza - román Na západní frontě klid od E. M. Remarque, ale podobnost je pouze ve věku hlavního hrdiny. Okudžavův hrdina nepopisuje hrůzy války, ostatně jen nabíjí a vláčí minomet a nepřítele nevidí. Jen ti mrtví kamarádi kolem i pozdější zranění svědčí o tom, že nepřítel existuje a zabíjí. Okudžava, na rozdíl od Vysockého, je křehký a zadumaně tichý, byť popisuje hrůzy války, do níž šel dobrovolně bránit vlast vedenou tím, který mu uvěznil rodiče. V básni

Arbatská inspirace

, kterou přeložil a přednesl ten večer Milan Dvořák, Okudžava vysvětluje svou mladou a slepou víru ve Stalina, kterou později ztratil a říká, že jeho syn se již nebude pyšnit otroctvím. Čtená slova byla prokládána písněmi, a to nejen na téma válka. Zněly známé skladby, jako *Nevěřte vojákům*

Píseň o vojenských botách

či *Píseň o výsadkovém praporu*, známá z filmu Běloruské nádraží z roku 1970, při níž mám vždy slané oči. Vedle typicky válečných písní znělo i nádherně poetické *Staré sako*

Král

- vzpomínka na Arbat nebo píseň

Vaňka Morozov

, známá z podání Hany Hegerové s textem Ondřeje Suchého. Některé písně zpíval Milan Dvořák v originále a zaujala mě zejména píseň

Hlídač dubna

(Děžurnyj po aprelju), kdy hrdina písně vysvětluje mámě, že se toulá po nocích proto, že hlídá duben. Zněly písně, které jsem slyšel poprvé. Písně o husarech jdoucích na smrt, o touze zvítězit v boji, ale co je platné vítězství mrtvému, píseň o lučním koníkovi a mnohé další a stejně krásné. Zněla i známá píseň o první lásce, první válce a první zradě. Někteří autoři vysloví tisíce slov, ale v podstatě neřeknou nic. Okudžava svou krátkou prózou dokázal sdělit víc než spousta románů na téma mládí a válka. Okudžava oslovuje vnímavého a citlivého posluchače, jemuž není třeba předkládat vysvětlivky i v mlčení, v tichu zní souznění. Ten horký letní večer 21. června 2012, den před výročím napadení Sovětského svazu Hitlerem, hladila, jemně zářila poletující slova posla citu a naděje, skromného a přesto tak velikého člověka Bulata Okudžavy, hovořící nádherným českým jazykem Milana Dvořáka. Dne 12. června tomu bylo 15 let, co Bulat Šalvovič naposledy vydechl. Jako přídavek nemohla znít jiná než Gruzínská píseň, napsaná v roce 1967, opěvující krásu života a lásky...

А иначе зачем на земле этой вечной живу?